





עין משפט  
גר מצוה

## מרד:

**עֵשָׂה** עֲבָדוּ אֶפְרַתִּיקִי וּמְבָרֹו בֹּי'. אֶפְיִלוֹ אִי סָבַר רָבָא דַּעֲבָדִי מִמְּקַרְקֵי דְמִי נִקְטָא אֶפְרַתִּיקִי לֹא־שִׁמְעִינָן בְּיָן בַּשְּׁטַר בְּיָן בַּעַל פֶּה<sup>א</sup>: **שְׁדוּרִי** אֶפְרַתִּיקִי וּמְבָרֹו בֹּי'. הֵא דְלֹא שְׂמִיב מִכָּר בְּהִי הִקְדַּשׁ דְּמִפְקֵיעַ מִיְדִי שַׁעֲבֹד מִשּׁוּם דִּהֲקֵשׁ מִפְקֵיעַ אֶפְי' אֶקְנִי לִיה מַטְלֵטְלִין אֲגַב מִקְרַקְעִי מִה שְׁאִין כֵּן בַּמְכָּר<sup>ב</sup> **וְהוּא** רַבְרַב דְּרֵאָא כַּאֲסַמְכְּתָא. מַסְפָּקָא לֵן אִי בַּמַּטְלֵטְלִי אֲגַב מִקְרַקְעִי דּוּקָא<sup>ג</sup> אִו אֶפְיִלוֹ בַּמְקַרְקֵי לְמוֹדִיה: **בְּגוֹן** שְׁלָקָא וּמְבָרִי רֵאָאֲתֵר. הוּא מְנִי לְמִיפְרָךְ אִי־הֵא אֶפְי' בִּית וְשֵׂדֵה נִמִּי אֲלֵא מְגוּפֵה פְרִי: **דְּרֵאָא** הוּוּה יֵאִיה אֲרַעָא מַעֲרֻם. מִכָּלֵן תַּשְׁבֹּה לְאֻמֵּרִים דִּמֵּה שְׁנֵהֲנֹו לְכַתּוּב בַּהֲשָׁאוֹת וַתִּמְתִּי לוֹ אֲרַבַּע אֲמוֹת בַּחֲזָרִי אֶעֱ"ג דְּלִית לִיה קִרְקַע מִשּׁוּם דְּלֵאִין לָךְ אֲדַם שְׁאִין לוֹ אֲרַבַּע אֲמוֹת בַּחֲרָךְ יִשְׂרָאֵל דִּקְרַקַּע אִינֵה נְגוּלֵה אִי נִמִּי דְּלֵאִין לָךְ אֲדַם שְׁאִין לוֹ ד' אֲמוֹת לִקְצֹרֹו<sup>ד</sup> דִּהֲכָא מִשְׁמַע דֹּאֲפֹשֶׁר שְׁאִין לוֹ קִרְקַע וְכֵן מִשְׁמַע בְּפ' שְׁלִישִׁי דְקֻדּוּשִׁין (דף ק: ע"ט) הִרִי אַת מִקְדָּשְׁךָ לִי<sup>ה</sup> עַל מִנֵּת שֵׁשׁ לִי קִרְקַע מִשְׁמַע דִּשְׁפָּר שְׁאִין לוֹ דְּמוֹתֵהּ לִרְבַּעֵיהֶם דְּנִגְרֵי שְׁאִין לוֹ חֶלֶק בַּחֲרָךְ וְעוֹד דֹּאֲ"כ לֹא יֵעֲשֶׂה אֲדַם שְׁמִי שְׁעָרֵי הַקִּנְיָנָה שֶׁהִרְאָשׁוּן קִנְיָה אֲרַבַּע אֲמוֹתֶיהָ וְנִרְאֶה לִרְמִי' דִּהֵיִינוּ טַעֲמָא כִּיּוֹן שְׁמוּדֵה שֵׁשׁ לוֹ קִרְקַע וְחוּז הוּא לוֹ שְׁעָרֵי עַל יְדֵי קִרְקַע מִקְנֵה לְחִצְרֹו אֶפְיִלוֹ יֵשׁ כִּמְהַ עֵדִים שִׁמְכִיחִים אֲמוֹת הֵי הוּדֹלֵת בַּעַל דִּין כִּמְהַ עֵדִים וְלֹא חִישְׁינָן לְמִיחִיו כִּשְׁרִיקָא כְּדֹאֲשַׁכְנִיָּה (לִקְטָן דף קטז). גַּבִּי יֹאסוּר גִּיּוֹרָא דְנִפְק אֲוִדִיתָא מִצִּי יֹאסוּר וּחֶף עַל גַּב שִׁינֵה יֹאסוּר מִשְׁקָרִי<sup>ו</sup> הִקְשֵׁה נִתְרַ"ר חֻזְקִיּוֹ דִּמְכַל מִקּוֹם נִיחּוּשׁ הִכָּא דְלִמָּא אֶקְנִי לִיה מַטְלֵטְלִין אֲגַב קִרְקַע וְהוּדֵה שֵׁשׁ לוֹ מִקְרַקַּע אֶעֱ"פ שֶׁלֹּא הִיָּה לוֹ מַעֲלֵם וְנִרְאֶה דְכוּלִּי הֵאִי לֹא חִישְׁינָן שִׁמָּא

שִׁיקְרֹו לְהוֹדוֹת וְנִרְאֶה לוֹ דְּבִזְמוֹן הוּוּה שְׁרִגִּילִים לְכַתּוּב וְהִקְנִיתִי לוֹ אֲרַבַּע אֲמוֹת בַּחֲזָרִי אִי־כ מִילְתָּא דִּשְׁכִּיחָא הִיא וּחֶ"כ מִכָּר לוֹ פְּרֵה וְטִלִּית אִין מַעֲיָד לוֹ עֲלִיה אֶעֱ"ג דֹּאִיכָא עֵדִים דְלֹא הִיָּה לִיה אֲרַעָא מַעֲוֵלִם: אִי

דמאי מעיד כגון שקנה הך פרה וטלית ומיד מכרה בפנינו דודאי לא ליה צינתים ולא שעבדס למלוה: וניחוש דלמא דאיקני אמר ליה. כלומר וכתי איכא לניחש דאקני ליה להך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי והיך דמי כגון דמקמי היך כשלוה כחב למלוה בשטר משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי דעמיד אלא לניקני וכשלקח הפרה והטלית אחרי כן נשעבדו לו מיד ואכתי אמאי מעיד אלא מלמא היך נישת להי איכא למשמע דמי שכותב כן דאקני אומר לחצירו נכסים שאני עמדי לקנות אני מוכר לך או משעבד לך ואחר כן קנה ומכר לאחרים או כתב לו דאיקני והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו לא משעבד להאי שכנת לו דאין אדם מקנה לחצירו דבר שלא בא לידו אע"פ שעמיד לבא ובעינא היא לקמן בפרק מי שמת [קמ]. ולא איפשטא ומשמע מהכא דלא משעבד: לא צריכא. הא דקאמרי מעיד ולא חישין דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי כגון דקאמרי עדים דיענא ביה כו' והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי שהי לא היו לו מקרקעי והלכך מעיד דכיון שמכר לו הך פרה וטלית בלא אחריות וגם אין מעמידה בפני בעל חובו לאו נוגע בעדותו הוא כלל והשאת מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר אלא לא צריכא משום דלמורא לא תיירך הכי לעיל אלא סתם הגמרא תיירך כן<sup>א</sup> [וישיטה זו נוהגת ברוב המקומות]. ופירש ר"מ דיעינן ביה בזהאי דלא היה ליה ארעא מעולם צריכי לאסקודי הכי זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום וצרי לנו כמה שקנה וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה כגון הא דגרסינן בהאשא רבה ביצמות (דף פה). נשאת ואחר כך בא בעלה תלא מזה ומזה אמר רב לא שנו אלא שנשאת כו' ומסקינן בה לא צריכא דלחא תרי ואמרי אן הוין בזהדי מצי נפק ועד השתא ואחזן לא ידעימון ליה כו': **נמאשא שאינה שלו**. שהעיד עדים שגולה המוכר ומכרה לו ובא בעל השדה ונטלה ממנו חוזר לוקח על המוכר ולא היא מכירה כלא דנשלמא היכא דטרפה בעל חוב היא מכירה דעביד אינש דצוין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד כדאמרינן בצנא מליעא<sup>ב</sup> (דף ד). ופירות שאכל שלו הן כדאמר שמואל בפרק שנים אוחזין בטלית (סד דף טו). בעל חוב גובה את השבח שצח אין פירי לא אכל לוקח מגוולן אמר התם (דף יד): המוכר שדה לחצירו ונמאשא שאינה שלו אמר שמואל מעות יש לו שצח אין לו ללוקח אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח והלכך כיון דלא מריות מידי לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית אמאי מעיד הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא דניחא ליה למוכר דמיקו ציד לוקח דאי מפיך ליה מיניה מערער בעדים שמעינן שהיא של מערער הרי נמאש שאינה שלו של מוכר אלא גולה מנהאי מערער ומכרה לזה ויחזור לוקח עליו דמוכר ואף על גב דשלא בנאחריות מכר: ומשני **במזיר צה**. הלוקח ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרמו של מוכר היא ולא גולה מעולם וכן הטלית נארג בציתו והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואידך מערער צעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים או טועים בין בהמת המערער לבמהת המוכר דהשאת לא הדר לוקח עליה דמוכר כיון דמודה דשלו הייתה והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרמו משום דלקמן [מה]. אמרינן הכי: **ורב יציד אמר**. חף על גב דליו מוכר בה שהיא בת חמורו מעיד לו עליה דאפילו והאי גולה אינו חוזר עליו דלמא ליה להכי וצני לך כו':

דמאי מעיד כגון שקנה הך פרה וטלית ומיד מכרה בפנינו דודאי לא ליה צינתים ולא שעבדס למלוה: וניחוש דלמא דאיקני אמר ליה. כלומר וכתי איכא לניחש דאקני ליה להך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי והיך דמי כגון דמקמי היך כשלוה כחב למלוה בשטר משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי דעמיד אלא לניקני וכשלקח הפרה והטלית אחרי כן נשעבדו לו מיד ואכתי אמאי מעיד אלא מלמא היך נישת להי איכא למשמע דמי שכותב כן דאקני אומר לחצירו נכסים שאני עמדי לקנות אני מוכר לך או משעבד לך ואחר כן קנה ומכר לאחרים או כתב לו דאיקני והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו לא משעבד להאי שכנת לו דאין אדם מקנה לחצירו דבר שלא בא לידו אע"פ שעמיד לבא ובעינא היא לקמן בפרק מי שמת [קמ]. ולא איפשטא ומשמע מהכא דלא משעבד: לא צריכא. הא דקאמרי מעיד ולא חישין דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי כגון דקאמרי עדים דיענא ביה כו' והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי שהי לא היו לו מקרקעי והלכך מעיד דכיון שמכר לו הך פרה וטלית בלא אחריות וגם אין מעמידה בפני בעל חובו לאו נוגע בעדותו הוא כלל והשאת מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר אלא לא צריכא משום דלמורא לא תיירך הכי לעיל אלא סתם הגמרא תיירך כן<sup>א</sup> [וישיטה זו נוהגת ברוב המקומות]. ופירש ר"מ דיעינן ביה בזהאי דלא היה ליה ארעא מעולם צריכי לאסקודי הכי זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום וצרי לנו כמה שקנה וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה כגון הא דגרסינן בהאשא רבה ביצמות (דף פה). נשאת ואחר כך בא בעלה תלא מזה ומזה אמר רב לא שנו אלא שנשאת כו' ומסקינן בה לא צריכא דלחא תרי ואמרי אן הוין בזהדי מצי נפק ועד השתא ואחזן לא ידעימון ליה כו': **נמאשא שאינה שלו**. שהעיד עדים שגולה המוכר ומכרה לו ובא בעל השדה ונטלה ממנו חוזר לוקח על המוכר ולא היא מכירה כלא דנשלמא היכא דטרפה בעל חוב היא מכירה דעביד אינש דצוין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד כדאמרינן בצנא מליעא<sup>ב</sup> (דף ד). ופירות שאכל שלו הן כדאמר שמואל בפרק שנים אוחזין בטלית (סד דף טו). בעל חוב גובה את השבח שצח אין פירי לא אכל לוקח מגוולן אמר התם (דף יד): המוכר שדה לחצירו ונמאשא שאינה שלו אמר שמואל מעות יש לו שצח אין לו ללוקח אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח והלכך כיון דלא מריות מידי לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית אמאי מעיד הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא דניחא ליה למוכר דמיקו ציד לוקח דאי מפיך ליה מיניה מערער בעדים שמעינן שהיא של מערער הרי נמאש שאינה שלו של מוכר אלא גולה מנהאי מערער ומכרה לזה ויחזור לוקח עליו דמוכר ואף על גב דשלא בנאחריות מכר: ומשני **במזיר צה**. הלוקח ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרמו של מוכר היא ולא גולה מעולם וכן הטלית נארג בציתו והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואידך מערער צעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים או טועים בין בהמת המערער לבמהת המוכר דהשאת לא הדר לוקח עליה דמוכר כיון דמודה דשלו הייתה והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרמו משום דלקמן [מה]. אמרינן הכי: **ורב יציד אמר**. חף על גב דליו מוכר בה שהיא בת חמורו מעיד לו עליה דאפילו והאי גולה אינו חוזר עליו דלמא ליה להכי וצני לך כו':

ביה בפלוגי בהאי לוח דלא היא ליה קרקע מעולם וליכא למיחוש דמטלטלי אגב מקרקעי

## חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

**בסמא**. שלא ייחד לו פרה וטלית בפירוש דלא משעבדנא ליה לצע"ה הך פרה וטלית: לא **משעבדני**. דלית להו קלא ולא זיחורו לקוחות דאי משעבדני אין לך אדם שלוקח עוד מטלטלין ממכריו דלמא טרפי להו מיניה: אלא **אפילו עשאן אפוסיקי**. להך פרה וטלית שיחדן לו לגבות חובו משם אס

בסתמא דלא משתעבדא ליה מאי טעמא במטלטלי גניירו **»ומטלטלי לבע"ה לא משתעבדי ואע"ג** דכתב ליה מוגלימא דעל כתפיה גני מילי דאיתנהו בעינייהו אבל ליתנהו בעינייהו לא אלא **באפילו עשאן** אפותיקי נמי לא מאי טעמא כדרבא<sup>א</sup> דאמר רבא רבא יעשה עבדו אפותיקי ומכור בעל חוב גובה ממנו דשורו וחמורו אפותיקי<sup>ב</sup> ומכור אין בעל חוב גובה הימנו מאי טעמא האי אית ליה קלא והא לית ליה קלא וליחוש דלמא אקני ליה במטלטלי אגב מקרקעי דאמר רבה **האי אקני ליה במטלטלי אגב מקרקעי**<sup>ג</sup> קני מקרקעי<sup>ד</sup> קני במטלטלי ואמר רב חסדא ויהוא דכתב ליה דלא כאסמכתא ודלא כטופסא דשטרי הכא במאי עסקינן כגון שלקח ומכר לאלתר וליחוש דילמא דאיקני<sup>ה</sup> והוא שמעת מינה **דאיקני קנה ומכר קנה והוריש** לא משתעבד לא צריכא דקאמרי עדים דיעינא ביה בהאי דלא הוה ליה ארעא מעולם והאמר רב פפא אע"ג דאמור רבנן המוכר שדה לחבירו שלא באחריות ובא בע"ה וטרפה אינו חוזר עליו נמצאת שאינה שלו חוזר עליו הכא במאי עסקינן במכיר בה שהיא בת חמורו ורב זביד אמר **האפילו נמצאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דא"ל להכי וביני לך** שלא באחריות גופא אמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל<sup>ו</sup> **המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין מעיד לו עליה** מפני שמעמידה בפני בעל חובו היכי דמי

דמי לאסמכתא דקאמר ליה אס לא אפרע לך לזמן פלוני נתבא מתאן הלכך צריך לכתוב בו לאלומי שטריה דלא כאסמכתא דאסמכתא לא קניא: **טופסי דשטרי**. הוא שטר העשוי להעתיק ממנו שטרות ולא נכתב לגבות בו ואין בו ממש: **הכא במאי עסקינן**. דמאי מעיד כגון שקנה הך פרה וטלית ומיד מכרה בפנינו דודאי לא ליה צינתים ולא שעבדס למלוה: וניחוש דלמא דאיקני אמר ליה. כלומר וכתי איכא לניחש דאקני ליה להך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי והיך דמי כגון דמקמי היך כשלוה כחב למלוה בשטר משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי דעמיד אלא לניקני וכשלקח הפרה והטלית אחרי כן נשעבדו לו מיד ואכתי אמאי מעיד אלא מלמא היך נישת להי איכא למשמע דמי שכותב כן דאקני אומר לחצירו נכסים שאני עמדי לקנות אני מוכר לך או משעבד לך ואחר כן קנה ומכר לאחרים או כתב לו דאיקני והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו לא משעבד להאי שכנת לו דאין אדם מקנה לחצירו דבר שלא בא לידו אע"פ שעמיד לבא ובעינא היא לקמן בפרק מי שמת [קמ]. ולא איפשטא ומשמע מהכא דלא משעבד: לא צריכא. הא דקאמרי מעיד ולא חישין דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי כגון דקאמרי עדים דיענא ביה כו' והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי שהי לא היו לו מקרקעי והלכך מעיד דכיון שמכר לו הך פרה וטלית בלא אחריות וגם אין מעמידה בפני בעל חובו לאו נוגע בעדותו הוא כלל והשאת מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר אלא לא צריכא משום דלמורא לא תיירך הכי לעיל אלא סתם הגמרא תיירך כן<sup>א</sup> [וישיטה זו נוהגת ברוב המקומות]. ופירש ר"מ דיעינן ביה בזהאי דלא היה ליה ארעא מעולם צריכי לאסקודי הכי זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום וצרי לנו כמה שקנה וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה כגון הא דגרסינן בהאשא רבה ביצמות (דף פה). נשאת ואחר כך בא בעלה תלא מזה ומזה אמר רב לא שנו אלא שנשאת כו' ומסקינן בה לא צריכא דלחא תרי ואמרי אן הוין בזהדי מצי נפק ועד השתא ואחזן לא ידעימון ליה כו': **נמאשא שאינה שלו**. שהעיד עדים שגולה המוכר ומכרה לו ובא בעל השדה ונטלה ממנו חוזר לוקח על המוכר ולא היא מכירה כלא דנשלמא היכא דטרפה בעל חוב היא מכירה דעביד אינש דצוין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד כדאמרינן בצנא מליעא<sup>ב</sup> (דף ד). ופירות שאכל שלו הן כדאמר שמואל בפרק שנים אוחזין בטלית (סד דף טו). בעל חוב גובה את השבח שצח אין פירי לא אכל לוקח מגוולן אמר התם (דף יד): המוכר שדה לחצירו ונמאשא שאינה שלו אמר שמואל מעות יש לו שצח אין לו ללוקח אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח והלכך כיון דלא מריות מידי לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית אמאי מעיד הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא דניחא ליה למוכר דמיקו ציד לוקח דאי מפיך ליה מיניה מערער בעדים שמעינן שהיא של מערער הרי נמאש שאינה שלו של מוכר אלא גולה מנהאי מערער ומכרה לזה ויחזור לוקח עליו דמוכר ואף על גב דשלא בנאחריות מכר: ומשני **במזיר צה**. הלוקח ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרמו של מוכר היא ולא גולה מעולם וכן הטלית נארג בציתו והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואידך מערער צעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים או טועים בין בהמת המערער לבמהת המוכר דהשאת לא הדר לוקח עליה דמוכר כיון דמודה דשלו הייתה והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרמו משום דלקמן [מה]. אמרינן הכי: **ורב יציד אמר**. חף על גב דליו מוכר בה שהיא בת חמורו מעיד לו עליה דאפילו והאי גולה אינו חוזר עליו דלמא ליה להכי וצני לך כו':

דמאי מעיד כגון שקנה הך פרה וטלית ומיד מכרה בפנינו דודאי לא ליה צינתים ולא שעבדס למלוה: וניחוש דלמא דאיקני אמר ליה. כלומר וכתי איכא לניחש דאקני ליה להך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי והיך דמי כגון דמקמי היך כשלוה כחב למלוה בשטר משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי דעמיד אלא לניקני וכשלקח הפרה והטלית אחרי כן נשעבדו לו מיד ואכתי אמאי מעיד אלא מלמא היך נישת להי איכא למשמע דמי שכותב כן דאקני אומר לחצירו נכסים שאני עמדי לקנות אני מוכר לך או משעבד לך ואחר כן קנה ומכר לאחרים או כתב לו דאיקני והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו לא משעבד להאי שכנת לו דאין אדם מקנה לחצירו דבר שלא בא לידו אע"פ שעמיד לבא ובעינא היא לקמן בפרק מי שמת [קמ]. ולא איפשטא ומשמע מהכא דלא משעבד: לא צריכא. הא דקאמרי מעיד ולא חישין דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי כגון דקאמרי עדים דיענא ביה כו' והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי שהי לא היו לו מקרקעי והלכך מעיד דכיון שמכר לו הך פרה וטלית בלא אחריות וגם אין מעמידה בפני בעל חובו לאו נוגע בעדותו הוא כלל והשאת מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר אלא לא צריכא משום דלמורא לא תיירך הכי לעיל אלא סתם הגמרא תיירך כן<sup>א</sup> [וישיטה זו נוהגת ברוב המקומות]. ופירש ר"מ דיעינן ביה בזהאי דלא היה ליה ארעא מעולם צריכי לאסקודי הכי זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום וצרי לנו כמה שקנה וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה כגון הא דגרסינן בהאשא רבה ביצמות (דף פה). נשאת ואחר כך בא בעלה תלא מזה ומזה אמר רב לא שנו אלא שנשאת כו' ומסקינן בה לא צריכא דלחא תרי ואמרי אן הוין בזהדי מצי נפק ועד השתא ואחזן לא ידעימון ליה כו': **נמאשא שאינה שלו**. שהעיד עדים שגולה המוכר ומכרה לו ובא בעל השדה ונטלה ממנו חוזר לוקח על המוכר ולא היא מכירה כלא דנשלמא היכא דטרפה בעל חוב היא מכירה דעביד אינש דצוין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד כדאמרינן בצנא מליעא<sup>ב</sup> (דף ד). ופירות שאכל שלו הן כדאמר שמואל בפרק שנים אוחזין בטלית (סד דף טו). בעל חוב גובה את השבח שצח אין פירי לא אכל לוקח מגוולן אמר התם (דף יד): המוכר שדה לחצירו ונמאשא שאינה שלו אמר שמואל מעות יש לו שצח אין לו ללוקח אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח והלכך כיון דלא מריות מידי לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית אמאי מעיד הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא דניחא ליה למוכר דמיקו ציד לוקח דאי מפיך ליה מיניה מערער בעדים שמעינן שהיא של מערער הרי נמאש שאינה שלו של מוכר אלא גולה מנהאי מערער ומכרה לזה ויחזור לוקח עליו דמוכר ואף על גב דשלא בנאחריות מכר: ומשני **במזיר צה**. הלוקח ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרמו של מוכר היא ולא גולה מעולם וכן הטלית נארג בציתו והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואידך מערער צעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים או טועים בין בהמת המערער לבמהת המוכר דהשאת לא הדר לוקח עליה דמוכר כיון דמודה דשלו הייתה והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרמו משום דלקמן [מה]. אמרינן הכי: **ורב יציד אמר**. חף על גב דליו מוכר בה שהיא בת חמורו מעיד לו עליה דאפילו והאי גולה אינו חוזר עליו דלמא ליה להכי וצני לך כו':

קאמר נמי הכא ולא משום דוקא: דאמר ליה להכי וביני לך שלא באחריות. דלא תהדר עלי ולא נוגע בעדותו הוא:

### מסורת הש"ס

א) ב"ק יא: דף ג': (גיתין מ"א). ב) נ"ע מוס' כתובות מ"ג: (ב"ה הוא אשכנזי). ג) ב"ר רש"י גובה ויכ"א ב"ר מ"מ פ"ח מהל' מל' ה' ב' ב' ד' ב"ר א"ל (א) לקמן קמ"ו (ו) ב"ר ר"ל (ו) נ"ע מוס' גיתין מ"ג: ד"ה הקדש ומוס' עירובין כ"ג: ד"ה מוס' (א) ונ"ע מוס' ב"ר ק"י: ד"ה אגב ומוס' כתובות מ"ג: ד"ה אשכנזי א"ל ליה,

### גליון הש"ס

הוס' ד"ה דלא בו' ע"פ שיש לו קרקע שם אחא ע"מ שיש לו בית ספר כ"ח ואם כן אולה לנאיה זו:

### הגהות הב"ח

(א) הוס' ד"ה דלא הוה וכו' דהכא משמע. י"ב ע"ן ב"ר קמ"ו שם דף ק"ו ע"כ:

### מוסף תוספות

א. ושמענין מינה דעשה שורו אפותיקי אפי' במלוה על פה גובה ממשעבדי במקום שאין שם בני חורין. ויני יונה. ב. [ד]בכ"ר דלא הוה מעיד מידי שעבד... לא הוה אלא מסוקא דרבנן משום פסידא דלקוחות ולא מרינא, דאי מרינא, כי היכי דפקע כח המוכר מהחפץ המושעבד כשכא מלוח לגבות, פקעי נמי של לוקח, אבל וכו' שיכרד מטלטלי. אגב מקרקעי דליכא פסידא דלקוחות דמצו לאידוורוי, לא מופקע מידי שעבדו. מוס' הל"ש ממועט נט: ג. [ד]המטלטלין דמוק לאסמכתא, שאם לא יפרענו ולא יצא ההקרקע וימאט נאטלטלין, שפרע מהם, וינ"ל למכתב דלא כאסמכתא, אבל ההקרקעות עיקר שעבדו עליהן הלוהו ואלו על מנת לפרע מהם וכו'. רמב"ן.

### רבינו גרשום (המשך)

הקנה לו משה מעיד דאין מעמיד בפניו: ומשך ויחייב מצי למימר רבין בר שמיאל ליעל דמשיה מצי מעיד גבי פרה וטלית ודין לאלא באחריות מכר לו לאו לאוקמי קמיה בעל חובו קא בעי ודכומהרצין והאמר רב פפא אע"ג דאמר רבנן וכו' נמצאת שאינה שלו. דאסמכתא עדים שגולה ומכרה לו ובא בעל השדה ונטלה ממנו חוזר ללוקח עליו על המוכר והכא נמי אמאי מצי מעיד הא איכא למיחוש דלמא גולה ולהכי מעיד לו דלמא כי היכי דלא מפיך לה המערער ונמצאת שאינה שלו דגולה חוזר עליו הלוקח ואיכא למיחוש שמת נוגע בעדותו הוא דגולה ואמאי מעיד: הכא במאי עסקינן. דמצי להדיד בבכרי בת הלוקח שאותה פרה בת חמורו כלומר שבת פרותו היא ולא גולה והכא נמי גבי טלית דמכיר זה דשלו היא ומשום הכי מצי מעיד דלאו נוגע בעדותו משום הכי נקט הכא בת חמורו ולא בת פרותו. אגב דאצטריך לן לקמן למימר בת חמורו עלי ולא נוגע בעדותו הוא:

(א) הש"ס, (ב) גי' הש"ל לקמן,

»

#### תורה אור השלם

- לזה רשע ולא ישלם וידיק חזון ונותן;
- פצני והצילני מיד בני נבר אשר פיהם דבר שוא ומינים ומין שקר;
- תהלים קמד יא

»

#### הגהות הב"ח

- (א) רש"ב"ם ד"ה וחסם וכו' לא נעץ למשקל אין לך ומינה ליה נחקק: (ב) ב"אד' יוצאנו מידו בדין דעסיס: (ג) תוס' ד"ה אכל וכו' דלא מסתבר לאוקומה כיון דלא ידעי:

»

#### מוקף תוספות

- שאין שעבודו אלא עליו דהא אמר ליה אין לך שרעון אלא מזו. תמכין.
- ולמא חושש הוא נסמא יקנה נכסים ויעשיר לאחר זמן ויטוהן בעל חובו לפיכך הוא מעיד עליה.
- תמכין. א. שדבר דרוח הוא ואין אדם מביא על לבו כדי שיעיד עדות שקר. תמכין. ושי"ש מה מיד אס קטן. ד. דאחריותא דאסתא לא קביל עילויה.
- תמכין. ה. [כיון] בפסדו לו שטות רגלים לירב שבתותא אומנות הוא שאליו באו בתורת מכר היה לו לפרש. תמכין.
- כדאמרת בשבועות (לד): תמכין. ו. והקשה ר"מ ד"ל איך לקמן דפריך ליה אביי לרובה מראה עפרו בדי אומן לשני ליה נכון שרואין לתקן אצלו לכך נגזיה כפי ר"י ד"ל כך ככתוב בתוס': שטותיק נסם תוס' ה"א"ש. ח. דא"כ לא שבתק חיי לכולהו אומני.
- ר"י מנע. ט. לאו למימרא דאביי לית ליה מנוגבי אומן דהא שמענא מוכחא לתקן דאית ליה מנו. תמכין.
- א. [ו]לגבי אומן ככלים העשויין ולהשכיר. יין. יא. דהא אפי' ככלים העשויים להשאיל ולהשכיר שאינו נאמן לומר לקוחין חן בידי אם לא ראה נאמן. שבי"א.
- דאמרת דאפי' בדראה נאמן ועשיתו לאומן בזה כשאר כל אדם. שם.

## חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

**אי דאזי ליה** ארעא אחריתי בת חורין שיוכל צע"ח לגבות הימנה עליה הדד בעל חוב דאין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בת חורין אפי"ן וצורית ואמאי אינו מעיד דהרי אין מעמידה בפני בעל חובו ואין לו למוכר לא ריוח ולא הפסד אם תעמוד ביד הלוקח ואינו נוגע בעדות

ו: **זו מאי נפקא ליה מינה**. אם משאר ביד הלוקח הא אפילו אי מפיק לה מערער לא מאי גבי בעל חובו מיניה דמוכר מדי דהא לית ליה: לא ניהא ליה. ללוה דמיפוק ארעא מיד לוקח ולא ימלא בעל חוב ממנה לגבות וקס ליה לזה בלוה רשע ולא ישלם והלכך נוגע בעדותו הוא: **סוף סוף**. מה הנאה יש לו בעדות זו דמוקין לה ביד לוקח והדד בעל חוב וגבי לה מיניה לגבי לוקח נמי הוה ליה לזה רשע שהרי הפסידו ולא הוי נוגע בעדות זו: ומשני דאמר ליה לנסי **וצני נך שלא בנאחריות**. להפטר מכל אחריות שבעולם והלכך אינו מעיד שרואה להעמידה בפני בעל חובו דלגבייה הוא דהוה ליה לזה רשע אי פרע ליה: **מכריו רבא**. דריש לרביס: **דסלקין לעילא**. העולין מבבל לארץ ישראל: **וידעמי לספא**. מא"י לבבל. כולכם מדעו דין זה האי צר ישראל כו': **חמרא**. חמור: **ואניס ליה מוניה**. דלוקח דקטעין עכו"ס חמור זה נגנב ממני או מי שמכרו לך גזלו ממני וצלא עדים מאנסו הימנו וכדמפרש לקמן דלא אינס ליה לאוכפא אלא החמור לצדו דמוכר מילתא דלדידי הוא דקא

שקיל דלאו ידידה לא צעי <sup>(א)</sup> ליה למישקל והלכך דינא הוא דמפאי ליה כמו הפזא את דוד עבדו מחרב רעה (פהליס קמד) ויביא עדים וידון עס העכו"ס אולי יוציאנו מידו וי עכו"ס צייתי דינא הס. ודוקא עכו"ס אבל קאסינ ליה ישראל לא מפאי ליה אלא יתבענו דבין דאין כח לישראל לגזול חמור מנחבירו בלא עדים וצלא ראהי: **והא אמרן**. דאין כח מוכר לפזות לוקח אלא שאין מכיר בה לוקח שהיא בת חמורו של מוכר דאיכא למימר היין עס העכו"ס: **אכל הכיר בה דו' לא**. מבצעי ליה לפזותו כיון דדבר ידוע הוא שגדלה בביתו של מוכר וסתם עובד כוכבים אנס הוא מסתברא דשלא כדון אנסו העכו"ס: **והא אמרן**. דמפאי ליה היכא דאין מכיר בה אלא דלא אינס את החמור ואת האוכף דכיון דהניח את האוכף מסתברא דשלו הוא נוטל. והלכך נקט חמור אבל פרה וטלית לינא למימר האי חילוק דאוכף: לא. מפאי ליה דסתם עובד כוכבים אנס הוא: **אפילו לינא כל הני**. אינו מכיר בה שהיא בת חמורו ולא אינס לאוכפא אפילו הכי לא מפאי ליה דסתם עובד כוכבים אנס הוא <sup>(א)</sup> [והכי קי"ל משום דלמימר בתראה הוא]: **אומן אין לו חוקה**. מתני' היא דקתני [ומג]. האומנא והאריסין. כל חדא חדא בצא מפרש להו ואזיל: **אמר רבא לא שנו**. דאין לו חוקה לטעון לקוח הוא בידי וצריך בשלם האומן לבעל הבית את בגדיו או את כליו: **אזל שמשר** לא. בעל הבית לאומן טליתו עדים לתקנו והלכך אפילו אין אנו רואים עכשיו הטלית ביד האומן ובעל הבית תובעו טליתו אין האומן יכול לטעון החזרתי לך דסבירא ליה לרבה המפקיד אכל חצירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים כדמפרש לקמיה [ע"ז] והיה

לו להחזירו בעדים וכל שכן שאנו רואין אותו בצית האומן שאין יכול לטעון לקוח הוא בידי שהרי מעידין עדים שצמורת פקדון צא לידו שרי בפנייהם מסר לו. ומיהו אי טעין החזרתי לך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים נאמן דהכי אמרינן שצנעות (דף מה). דאפי' למ"ד המלוה את חצירו בעדים צריך לפורעו בעדים אי טעין ואמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים נאמן. ומיהו כל זמן דלא טעין אלא החזרתי לך שלא בעדים אינו נאמן והא דלא אמרינן ממוך שיכול לומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים כי אמר נמי החזרתי ביני ובינך נאמן כי האי גוונא לא אמרינן מייגו דכיון דלא פרעו בפני עדים לא היה יכול לומר פרעתי בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים דמילתא דעבידא לאיגלווי לא משקר איניש פן יעשה דבאי היום ולמחר כי הדרי עדים ממדינת הים ויחמרו לו היו דברים מעולם: **אכל מסר לו שלא בעדים**. לא מיעבא היכא דאין אנו רואין הטלית בידו דממוך שיכול לומר אמת אתה מסרת לי אבל החזרתי לך ונאמן דהא אין צריך עכשיו להחזיר לו בעדים אי נמי יכול לומר לא היו דברים מעולם שלא מסרת לי ויהיה נאמן שצנעת היסם כי אמר לו נמי ישנו בידי ולקות הוא שמכרתו לי דיש לו חוקה ונאמן ע"י האי מגו אלא אפילו אם ראו עכשיו עדים הטלית ביד האומן או שתפוס צו בפנינו ממוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם שלא מסרתו לי אבל אחר מסרו לי שמכרתו לו והוא מכרה לי כי אמר ליה נמי אתה מסרתו לי ומכרתו לי נאמן דבאי מייגו דסבירא ליה לרבה השתא דהיכא דלא מסר לו בעדים ל"ש ראה הטלית בידו עכשיו ל"ש לא ראה יש חוקה דלא מדמי ליה לדין של דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר אדון לקוחין חן בידי דאינו נאמן הואיל ויש למערער עדים שהיה שלו ואע"ג דליכא עדי מסירת שאלה או שכירות משום דשאלה ושכירות לכל שכניו אדם משאיל ומשכיר אבל הכא מאי אמר אומן איך רגיל לתקן בגדיך אכלי והכי מוכח לקמיה [ע"ז] דלרבה ל"ש לא ראה ל"ש לא ראה יש לו לאומן חוקה היכא דליכא מסירה בעדים: **אמר ליה אביי**. לרבה אמאי לא משית שום חילוק היכא דמסר לו בעדים בין ראה עכשיו הטלית בידו בעדים ללא ראה אפילו מסר בעדים נמי היכא דלא ראה יש לו חוקה ממוך שיכול לומר לו החזרתי לך דסבירא ליה לאביי המפקיד

## חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא מה.

**אי דאית ליה ארעא אחריתי ע"יה הדר**. הוה מאי לשנויי כגון שעשאה אפותיקי דלא לא הדר אארעא אחריתי דאית ליה <sup>(א)</sup> ואס מפול ביד המערער יפרע לו אחרת ואמאי אינו מעיד עליה דנוגע בעדות הוא: **ב"א נפקא מינה**. תימנה דנ"מ שיפטרו אס יתעשר <sup>(ב)</sup> ושמא בשביל כן אין לפוסלו לעדות כיון דהשתא לא מריות מדיד <sup>(א)</sup>:

**דינא הוא דמפצי ליה**. תימנה לרשנצ"ל דלמנא ליה אייתי

ראהי דבדין טרפה ואשלם לך דאפילו לגבי ישראל מאי למימר הכי כל שכן לגבי עכו"ס <sup>(א)</sup> וש לומר דמיייר כגון שצדיע עכו"ס דן עמו וצדיניהם הוא דעכו"ס הלכך מיצ לפזותו:

**אבל מסר לו שלא בעדים מתוך שיכור צומר בו**. אין לפרש מתוך שהיה יכול לומר אין בידי כלל דהא צנאה מיירי כדמוכח אתקפתא דאזיי דראה עבדו אלא ה"פ מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם שצא לידו צמורת אומנות אלא צמורת מכר אי נמי אתה מכרתו לאחר ואחר מכרו לי כדפי' הקונטרס ואס תאמר מאי אייזא חומן דאין לו חוקה היכא דמסר לו בעדים אפי' אחר נמי כיון שיש עדים שצא לידו צמורת פקדון ואפילו לא ראה למאי דמסיק שאזכיר להחזיר לו בעדים ולקמן פריך לו לא צלל מכל מקום קשה דמאי ס"ד דרבה וי"ל כגון שמסר לו בעדים סתם ולא פירש בפניהם אס צמורת מכר אס צמורת פקדון ולהכי דוקא אומן אין לו חוקה דמסתמא לתקנו מסר לו כיון דלא פירש <sup>(א)</sup> אכל אחר מדלא פירש שהוא

פקדון מסתמא מכר או מתנה הוא <sup>(א)</sup> ורצ נחמן צר יתחק דפריך בצוק הסוגיא אומן הוא דאין לו חוקה הא אחר יש לו חוקה לא ממסבר ליה לרב נחמן לאוקומה דבאיה בלא ידיעה דלא שכיח כדפריך ט'לעיל מיניה] אי דאיכא עדים ליחזו עדים מאי קאמר דלא שכיח שימקור בפניהם ולא ידעי הקנינא והכא נמי צר נחמן צר יתחק לא פירכא אלא מכח סברא זו והכי פריך אי דאיכא עדים אחר אמאי יש לו חוקה הא ע"כ ידעי עדים דצמורת פקדון אמת ליידי דלא מסתבר לאוקומה <sup>(א)</sup> דבצר דלא ידעי דלא שכיח כלל הקשה בקונט' אמאי יש חוקה לאומן מ"ש מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ומיכר דברים העשויין להשאיל ולהשכיר שייך גבי כל אדם אבל הכא מאי למימר אומן איך רגיל אכלי לתקן <sup>(א)</sup> ור"י אומר דאפי' רגיל לתקן אצלו יש לתקן דדברים העשויין להשאיל ולהשכיר שייך בין לגבי אדם שמכיר שהוא נאמן בין מכיר שאינו נאמן ואין יכול כל שעה להעמיד עדים כשרואה להשאיל ולהשכיר אלא להשאיל עצמו שם רע בשכניו אבל לאומן אס צריך הוא לתקן יכול ליתן לאומן המכיר שהוא נאמן או להביא עדים לכך יש לו חוקה שלא בעדים <sup>(א)</sup>: **א"ה בי אפי' בעדים נמי מתוך שיכור צומר החזרתי לך בו**. פירוש <sup>(א)</sup> בשלמא לדידי דלא מפליגנא בין יש עדים לאין עדים אלא צנאה הוא דמפליגנא היכא דראה דראה היכא דליכא עדים לא מעיד <sup>(א)</sup> כדאמר אביי כסמוך והיכא דלא ראה אף על גב דאיכא עדים <sup>(א)</sup> מהימן צמיגו דמאי אמר החזרתי לך <sup>(א)</sup> אלא לדיק <sup>(א)</sup> היכא דאיכא עדים

**עדים** שלא בעדים אע"ג דראוהו בידי יש לו חוקה דמתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם. לא נתח לי שום כלי לתקן: אמר ליה אביי אי הכי אפי' בעדים. מסר לו כיון דלא ראהו חיי חזקת מתוך שיכול לומר לו כו. משום דמשמע לו המפקיד אצל הכירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים:

## עין משפט ונר מצוה

ק א מ"י פ"ט מה'ל מכירה הל' ד סמנ לאין קע עוש"ע ח"מ סי' סכה ספיק ב:

**קנא** ב מ"י פ"ט מה'ל טוול הל' א סמנ שפין זה עוש"ע ח"מ סי' קלד ספיק א:

**קנב** ג מ"י שם הל' ב טו"ע שם שם ספיק ב:

»

#### רבינו גרשום

הכי דמי. הא מוכר: אי דאית ליה ארעא אחריתי. חזון שוכר אמאי לא מפצי מסדיר ליה והא עליה ידיהא את חזר בעל חובו וגבי מהחזא קרקע דשייך לו ולא על הלוקח. ואי דאית ליה ארעא אחריתי אמאי לא מפצי מסדיר הא לא נוגע בעדות דכיון דלית ליה קרקע מאי נפקא ליה מניה. כדכמר אמאי איכפת לי אס לא היה מוצא בעל חובו לבבות כלום מן הלוקח סוף סוף אין יכול בעל חובו לחזור לגבות ממנו שהרי אין לו כלום הלכך נתיא למוכר לשקור ואמאי נוגע בעדות הוא: לעולם דאית ליה ארעא אחריתי למוכר. למסורא מיין מן הלוקח: סוף סוף. כי טרף ליה בעל חובו לגבי לוקח הרי לוקח קורא לו לזה רשע ולא דמצי אמר ליה מוכר להכי וביני לבי שאלא באחריות דלא לחיי ליה עד שום תרעומות: דסלקין לעילא. מבביל לא"י: ודנחתיק לתתא. מא"י לבביל כלומר הוו ידעין הכל הא דנא. אמרן דמפצי ליה אלא שכיח מכיר בה הלוקח שאין בת חמורו דמוכר: לא מפצי ליה. דהשתא ידע דעביד כוכבים באנסות לקחת ממנו ולא בדין: ולא אמרן. אפי' לויכא שאין מכיר בה שהיא בת חמורו דמפצי ליה אלא דקא אנוס ליה עובד כוכבי' בלא אוכפא דאיכא למימר מה שהכיר אנוס ומה שלא הכיר לא אנס ומש"ה דינא הוא דמפצי ליה אבל אינס לתרויהו לא מפצי ליה: אמימר ב'. **פ"קא** אומן שמתקן כלים אם מבקש שאלא בעדים אע"ג דראוהו בידי יש לו חוקה דמתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם. לא נתח לי שום כלי לתקן: אמר ליה אביי אי הכי אפי' בעדים. מסר לו כיון דלא ראהו חיי חזקת מתוך שיכול לומר לו כו. משום דמשמע לו המפקיד אצל הכירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים: